

segate po tujem zefirju? Po mojem mnenju bi moral za rabo takih učenih, tujih izrazov tičati vzrok v vsebini pesmice; tako n. pr. ima tudi slavni ruski pesnik A. S. Puškin neko pesem o zefirju, ki se začinja tako-le:

Lehak zefir
pihlja nemir,
Šumi,
beži
Gvadalkvivr... (Ruska antolog. str. 37).

A s to pesmijo nas pesnik s tem tujim, zapadni veter zna- nečim izrazom vodi tudi zares v tuje kraje, tja v deželo špansko, na daljni zapad, kjer je domovina zefirja. Vkljub vsem hibam in očitkom pa Vam moram priznati, da Vaša kratka pesmica ni brez neke globoke misli.

Poslali ste nam tudi tri erotične pesmice, izmed katerih se Vam samim, kakor pišete, zdi najboljša

Tragika:

Plamena v srcu ne pozná,
povsod ga spremlja terna...
in duša njega trepeta
črne noči objema...

Takó mu je, ko da je meč
mu v srce vsekalo rano...
ko hipno plamen, prej goreč,
umrl je smrt — neznano...

Črni obup nesrečno zaljubljenega nam hočete slikati, kajne? V duši je tema, objema jo črna noč — ta misel seveda ni nova; odkar jo je Prešeren pri nas izrekel:

Kdo zna
Noč temno razjasnit', ki tare duhá!

je bila prenavljana že nešteto krat. In prav tako je že vsakdanja primera: ljubezen — plamen. In kaj ste Vi napravili iz teh dveh misli? V drugi kitici požete, da je nasrečnež imel v srcu plamen, ki je pa umrl, v prvi kitici pa trdite, da plamena ne pozna. Ni li to protislovje? Pa mi porečete: Plamena v srcu ne pozná — pomeni tukaj: plamena (t. j. ljubezni) nima več v srcu! Nato Vam odgovarjam: še preveč ga ima! A ker ne najde odmeva, zato je tako obupan. Tako uči vsakdanja izkušnja, pa tudi dušeslovje. In isto Vi sami potrjujete, pojoč, da je siromak dobil rano, kar ima v pesniškem jeziku čisto določen pomen. In potemtakem je seveda tudi napačno, da je plamen umrl, in pa še hipno, dočim v resnici počasi umira, in smrti (boljši bi bil genetiv!) neznane, ko vendar dobro veste, kakšne. Tudi ni dobro brez potrebe kopiciti pesniške podobe: plamen in noč na eni, meč in rana na drugi strani; ena bi zadostovala. Kar je torej v pesmici lepega, ni Vaše, kar pa je Vašega, ni resnično. Treba bolje premisliti!

Z erotičnimi pesmimi me torej niste pridobili; pač pa nekam zamišljen gledam v naslednji dve: V mladosti —

V zimi. Zdi se mi, da tli v njih sveta iskra, a še globoko zakopana v pepelu. V prvi požete tako-le:

Odkrij pred jutrom se, mladenič,
mladost — to jutro je;
na čelo roko: to so ognji,
ki krog drvé...

In idealov sto hiti,
mladenič pa je sam...
To je mladost, to njena kri,
tāk gre se z jutra v dan.

Razlagati, da jutro pomeni zorno mladost, to je — proza; ognji, ki krog drvé — no, to bi še slo; a prav močno je prisiljen kontrast med stotino idealov in mladeničem, ki je sam. — Izmed vseh pa meni najbolj ugaja naslednja:

V zimi.

„Tam zunaj smrt, tam zunaj mraz,
a v srcu smrti ni...
Mi mladi smo in kakor blisk
žarijo nam oči...“

A blisk, kje si, da videl bi
tvoj ogenj, tvoj bi žar? —
Po polju stopa tih in nem
mladenič, naš sanjar...

Da ni nekaj prehudih reminiscenc iz Zupančiča (zlasti iz Pesmi mladine), bi jo bili natisnili spredaj.

V pismu na uredništvo pišete: „Nekaj ljubim — vztrajnost. Vztrajati v svojih naklepih, vztrajati v svojih idealih in ciljih!“ Dobro! Postanite naš sotrudnik!

G. X. v Gradcu. — V Vaši pesmi: Slovo je nekaj čuvstva, a poezije bore malo. Studirat greste na univerzo in treba se ločiti od domače vasi, od zelenega hriba nad njo in bistre vode, ki teče skoz vas, in od domače hiše, od očeta, matere in — ptičice v kletki.

Pač ti še zjutraj pela boš,
budila mene pa ne boš,
jaz daleč tam bom za gorami...

Fant, ki gre prvič v veliko mesto, vriska od veselja, ker se mu odpira nov svet; Vi pa — prisiljeno žalujete.

Nikdo ne pojde z mano,
z menoj na pot neznano —

požete Vi, a narodni pevec, ubog rokodelec, je korajžno zapel:

Noben drug ne pojde z mano
kakor drobne ptičice!

Takisto nima prav nobene pesniške cene: Gozdu; čudim se pa, da niti slovenske slovnice ne znate — n. pr.:

Tu v hosti tej zeleni
svetá ni šum nobeni...

Brrr!

Bit hočeš poet in ti pretežkó
slovensko poznati je slovnico?! D.

To in ono.

Koncert „Glasbene Matice“.

Koncert dne 5. februarja je bil zopet — kakor zadnje čase sploh — deloma vokalnega, deloma instrumentalnega značaja. Vokalni del so tvorile izvirne slovenske skladbe,

večinoma mešani in moški zbori novejšega datuma. Naša glasbena literatura obsega danes poleg zborov — hvala Bogu — tudi že mnogo drugih različnih skladb, na primer: samospjevov s klavirjem, klavirskih skladb, tudi nekaj orkestralnih del; a v kompoziciji zborov a capella smo do danes

— bi rekel — vendar še najbolj rutinirani, in mora vsak pošten presojevalec naših glasbenih razmer v tozadovni kompoziciji konstatirati v sedanjem času velik napredek.

„Glasbena Matica“ si je lansko leto postavila nalogo, da hoče v svojih koncertih kazati, na kakšni stopinji stoji slovenska glasbena produkcija in reprodukcija. Tudi zadnji Matičin koncert je imel predvsem ta namen. In sodeč po vsem tem, kar nam je koncert nudil, in vpoštevajoč način proizvajanja, smo napredka v domači glasbeni produkciji in reprodukciji zares lahko veseli. Izvajanje pevskega zbora „Gl. Matice“, ki je štel v tem koncertu imponantno število 190 pevcev in pevk, je bilo — da povem kar naravnost in odkrito — odlično, in gre koncertnemu vodju g. Mateju Hubadu, ki je vodil zbor z znano sigurnostjo in mirno roko, še prav posebna hvala in priznanje.

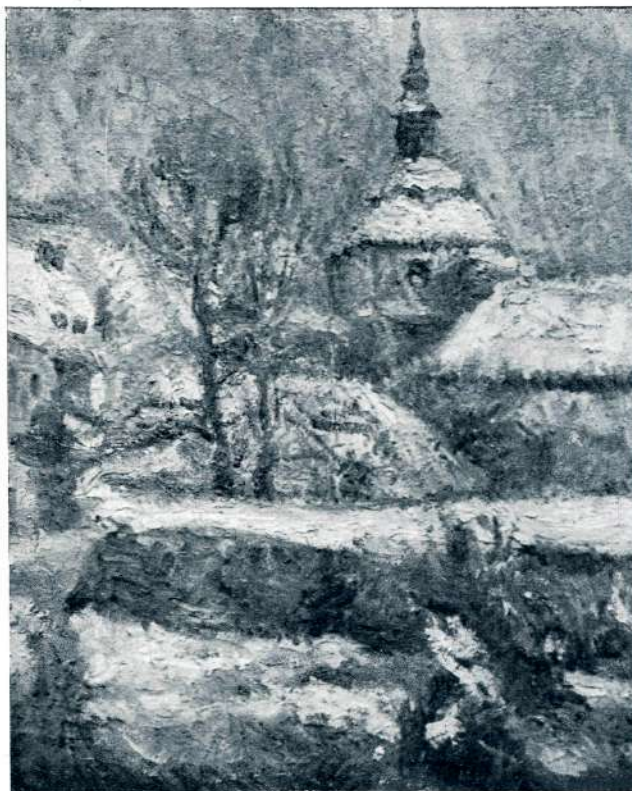
Izmed mešanih zborov so se izvajali: Ferjančičev „Tone solnce, tone“ . . . , zbor, poln nežne melanholije, ki je, četudi preprosto zamišljen, a vseskozi jasen in besedilu popolnoma primerno zložen, napravil jako dober in blažilen vtis. Dr. Gojmir Krekova zbor „Tam na vrtni gredi“ in „Kakor bela golobica“ kažeta seveda vse drugačno lice. Oba sta visoko moderna; prvi posebno drzno zasnovan, kar se harmonij in modulacij tiče, težak za izvajanje, a jako izrazit v vsakem taktu od začetka do konca, drugi pa bolj enostaven, ljubko se gibajoč in, izvzemši morda zadnjih par taktov, prav hvaležna skladba, ki je pri koncertu izredno ugajala, ter jo je zapel zbor dvakrat po vrsti. Adamičevi zbori: „Dekletce, podaj mi roko“, „Petnajst let“, „V snegu“ in „V gozdu“ so nekaj čudovito svežega in pristno slovenskega. To so zbori, ki zadovoljijo glasbeno izobraženega kakor tudi glasbe neveščega poslušalca. Adamič je brezdvomno eden najbolj nadarjenih, najbolj plodovitih in najbolj priljubljenih, če ne sploh najpopularnejši skladatelj, kar jih je nebo v najnovejši dobi podarilo slovenskemu rodu. Jenkov zbor „Tanana“ iz spevoigre „Vračara“ se je z orkestrom izvajal pri tem koncertu vdrugič in je prav tako kot pri prvem proizvajanju razvedril in razveselil obiskovalce koncerta.

Dalje so se izvajali sledeči moški zbori: Aljažev „Zakipi duša mladostna“ in „Divna noč“ od istega skladatelja. Prvi zbor, za Matičin koncert nekoliko prenavaden, sega po svoji fakturi še v starejšo dobo, a se čedno glasi; zlasti je ugajal srednji del z baritonskim samospetvom, ki ga je zboru dobro prilagojeno in z občutkom pel gospod Rud. Trošt. Veliko večje glasbene vrednosti pa je drugi zbor, čeprav kratek. Seveda bi ne znal vsak pevovodja napraviti iz tega zbora to, kar je iz njega napravil Hubad; a kdor zna, pa zna. Nedopovedljivo veličasten je bil crescendo pri „Zvezd nebrot“ in ravno tako krasno je uspel *pp* pri „Ne en dih“. Juvančev „Pastir“ ne podaja v glasbenem oziru kaj posebnega, pač pa je sicer lepo zaokrožen zbor s tenorskim in baritonskim samospetvom, ki sta ju pela gg. Jež in dr. Černe. Gerbičev zbor „Lahko noč“ je čedna serenadica z zelo občutno zloženim baritonskim samospetvom, ki ga je pel tudi gosp. Rud. Trošt, vendar ne s tolikim uspehom kot onega v Aljaževem zboru.

Posebno fina točka sporeda je bila Gerbičeva skladba „Rožmarin“, trospev za ženske glasove s spremljevanjem klavirja. Ta skladba je izšla v „Novih Akordih“ (II. L., 4. št.), iz katerih se je topot — da omenim mimogrede — izvajalo osem skladb. Lepšega in obsežnejšega ženskega zbora in v taki upravi, kot ga nam je podal Gerbič, Slovenci sploh

nimamo. Izborno je zadet v tem trospevu značaj besedila, slog pa kar klasičen. Skladbe so najprecizneje izvajale gospe: Boletova, Hrastova, Skrbinškova, Tavčarjeva, Maličeva in gospa Žirovnikova. Njihovo petje je bilo vseskozi enotno ubrano in ni niti en sam trenotek žalilo ušes. Na klavirju je spremljal nadarjeni pianist gospod Ravnik.

„Slovenska Filharmonija“ je izvajala na koncertu dve slavni skladbi: Beethovnovu uverturo k „Leonori“ št. 3 in Dvořakovo simfoniško pesnitev „Zlati kolovrat“. V omenjeni uverturi stopi pred nas cel Beethoven: genialen po svojih veledramatičnih zasnutkih, iskren in strasten v svojem glasbenem izražanju, neprekosljivo umerjen in do-

R. JAKOPIČ
KRIŽARSKA CERKEV POZIMI

vršen v kompozicijskih oblikah. „Slovenska Filharmonija“ pod vodstvom kapelnika gosp. E. Czajaneka je izvajala uverturo s sigurnostjo in ognjevitostjo, ki je pristojala imenitnemu, nesmrtnemu delu. Dvořakova simfoniška pesnitev pa je divno, orjaško orkestralno delo, ki korak za korakom najnatančneje ilustrira Erbenovo narodno pravljico. Kakor v vseh svojih simfoniških delih, nam imponira Dvořak tudi v tej skladbi predvsem s svojimi izbranimi češkimi motivi in z izvrstno instrumentacijo, v kateri mu ni kmalu kdo drug kos. Tudi to veliko glasbeno delo se je izvajalo prav izborno.

Omeniti mi je končno še gospe Vide Talichove, ki je tehnično-dovršeno in s finim čutom igrala na klavirju Lisztovi skladbi: „Ljubavno pesem“ in „Tarantella di Venezia e Napoli“.

Pri celi, vseskozi izborni uspehi prireditvi je bilo škoda le to, da se je koncert predolgo zavlekel in končal celo uro

kesneje, nego je bilo napovedano. Kar je več kot dve uri, je za koncert odločno preveč. Zato naj blagovoli „Glasbena Matica“ in katerokoli koncertno društvo bo sploh v tej sezoni še kak koncert priredilo, v bodoče tudi ravnokar označenega momenta ne prezreti. *Stanko Premrl.*

Dva jubileja v Gradcu.

Po kratkem presledku sta obhajala petdesetletnici svojega rojstva oba redna profesorja slovanske filologije na graški univerzi, dr. Karel Štrekelj in dr. Matija Murko. Dne 25. februarja predlanskega leta jo je slavil Štrekelj, 10. februarja letošnjega leta pa Murko. Oba slavljence sta si pridobila na polju slovanske filologije že v tej kratki dobi tako izrednih zaslug, da se njiju petdesetletnica ne sme molče prezreti. Kot soizdajatelja svetovnoznanih glasil — Štrekelj

DR. K. ŠTREKELJ

je soizdajatelj „Archiva“, Murko pa jezikovnozgodovinskega časopisa „Wörter und Sachen“ — uživata evropski glas, zato se spodobi, da se ju spomni tudi lasten narod.

Dr. Karel Štrekelj

se je rodil v vasi Gorjansko pri Komnu na Goriškem dne 25. februarja l. 1859. Že v prvih dijaških letih je kazal veselje do svojega poznejšega poklica. O tem priča opomnja znanega slavista prof. Bandouina de Courtenay v Archivu, X, kjer omenjuje prvo večje delo Štrekljevo. Na tem mestu pravi Courtenay tako-le:

„Den Verfasser dieser Abhandlung kannte ich noch im Jahre 1872, wo er als etwa 12 jähriger Knabe das Görzer Gymnasium besuchte. Schon damals zeigte er großes Interesse für dialektologische Forschungen, indem er mir eine kleine Sammlung sorgfältig aufgezeichneter Texte in seinem heimatlichen Dialekte (Mittel-Karst) geliefert hatte. Es macht

mir also große Freude, den alten Bekannten als selbständigen Gelehrten begrüßen zu können und dies um so mehr, da die Arbeit selbst als eine gediegene bezeichnet werden muß.“

Dovršivši z odličnim uspehom goriško gimnazijo, je odšel na Dunaj študirat slavistiko.

Za privatnega docenta se je habilitiral s spisom: „Morphologie des Görzer Mittelkarstdialektes“, ki ga je izdala dunajska ces. akademija znanosti l. 1886. Leto pozneje je izšla razprava v posebnem odtisku.

Omeniti je, da je bil prof. Štrekelj obenem tudi urednik slovenskega prevoda drž. zakonika. L. 1896. je prišel po Oblakovi smrti (15. aprila 1896) za izrednega profesorja slavistike v Gradcu, kjer je postal l. 1908. redni profesor slovanske filologije s posebnim ozirom za slovenski jezik in slovstvo,

Če pregledamo samo površno naslove krajših ter daljših spisov in knjig, ki jih je spisal Štrekelj, se moramo v resnici čuditi neumorni marljivosti in vsestranski delavnosti našega učenjaka,

Ako analiziramo njegovo znanstveno delo, opazamo, da je izprva poleg slovniških študij posvetil svoje moči literarni zgodovini in kritiki, in to s posebnim ozirom na druga slovanska slovstva. Dalje si je stekel zelo veliko zaslug z izdajanjem narodnih pesmi in narodnega blaga. Glavno polje Štrekljevega znanstvenega dela pa je slovenska slovnica in etimologija.

Večina spisov, spadajočih v prvo vrsto, se nahaja v Lj. Zvonu, ki mu je bil Štrekelj od l. letnika (1881) do l. 1892. najmarljivejši sotrudnik.

Poleg Zvona so prinašali Štrekljeve spise še Letopis Mat. Sl., Zbornik Mat. Sl. in Dom in Svet ter naposled Časopis za zgodovino in narodopisje.

Slovenskemu občinstvu je prof. Štrekelj znan kot izdajatelj slovenskih narodnih pesmi.

Znanstveno polje, ki se je Štreklju najbolj priljubilo in kjer se je izkazal neprekosljivega strokovnjaka, je slovenska slovnica in etimologija. Archiv für sl. Philologie pa je tisti list, ki je leto za letom objavljala največ in najzrelejših njegovih razprav. Za to izredno delovanje ga je Jagić privzel za soizdajatelja tega znamenitega lista.

L. 1904. je izdala dunajska cesarska akademija znanosti znamenito delo: Zur slawischen Lehnwörterkunde. Tukaj nahajamo zbrano, kar je bilo dotlej raztreseno po različnih znanstvenih glasilih.

Najnovjše razprave prof. Štreklja se tičejo deloma slovenskih krajevnih imen po nemškem in slovenskem Štajerju, deloma nam razkrivajo in objasnjujejo vpliv Slovencev na Nemce, kakor se nam javlja v besedah, katere so si Nemci izposodili od nas. Krajevna imena so še danes žive priče o nekdanji moči in razširjenosti slovenskega naroda.

Velepomemben spis, ki je vzbudil tudi pri nemških učenjakih živo zanimanje, je: Slovanski elementi v besednem zakladu štajerskih Nemcev. Tukaj je segel prof. Štrekelj s trdno roko obširnega znanja globoko v zakladnico nemških sosedov ter pokazal na celo vrsto naših besed, katerih Nemci ne bodo mogli utajiti. Dognal je, kako si niso samo štajerski Nemci, ampak tudi drugod izposojevali od Slovanov, o katerih navadno trde, da so le oni jemali pri svojem sosedu na posodo.

Ob koncu budi omenjeno, da je v priznanje velikih zaslug imenovala Peterburška ces. akademija znanosti Štreklja za svojega dopisujočega člana; isto je storila narodopisna společnost češko-slovanska ter kraljev. srpska akademija v Beogradu.